

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Διδακτική πρόταση 4: Ποια τεχνολογία χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Ερώτημα-κλειδί

- Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Πρόοδος από το προηγούμενο μάθημα

Στα προηγούμενα μαθήματα τα παιδιά μελέτησαν τους λόγους και τους τρόπους μετακίνησης των ανθρώπων της Νεολιθικής Εποχής και έκαναν συγκρίσεις με το παρόν. Σε αυτό το μάθημα, τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν πτυχές της καθημερινής ζωής των ανθρώπων και να καταλήξουν σε τεκμηριωμένες υποθέσεις για την τεχνολογία της Νεολιθικής Εποχής.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι μαθητές και μαθήτριες να:

- αναφέρουν τα βασικά εργαλεία των ανθρώπων της Νεολιθικής Εποχής, καθώς και τα υλικά που χρησιμοποιούσαν για να τα κατασκευάσουν (γνώση περιεχομένου)·
- χρησιμοποιούν σωστά τις έννοιες: περιδέραιο, λεπίδα, αγγείο, γουδί, βελόνα, αιχμές, ειδώλιο (έννοιες περιεχομένου)·
- αναστοχάζονται σχετικά με το φαινόμενο της αλλαγής και της σημαντικότητας ανάλογα με το χρονικό συγκείμενο (εννοιολογικές έννοιες)·
- εκφράζουν και συζητούν τα συμπεράσματά τους χρησιμοποιώντας το κατάλληλο λεξιλόγιο (δεξιότητες)·
- κάνουν συγκρίσεις ανάμεσα στις εποχές, επιχειρηματολογώντας για τις επιλογές τους (δεξιότητες).

Διδακτικό και μαθησιακό υλικό

- Αναρτημένο λεξιλόγιο διαβαθμισμένης βεβαιότητας σε καρτέλες: αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με....
- Ατομική πλαστικοποιημένη καρτέλα (μικρός πίνακας), μαρκαδόροι νερού και σφουγγαράκι.
- Διαδραστικός πίνακας· ή Η.Υ. και προβολέας για την παρουσίαση σε PowerPoint (φωτογραφικό και άλλο σχετικό υλικό).
- Σχολικό βιβλίο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από το λίθο στον πηλό*, Τάξη Γ', Μέρος Α', Εκδόσεις ΥΑΠ, ΥΠΠ Κύπρου.
- Σχολικό βιβλίο και Τετράδιο Εργασιών *Ιστορία Γ' Δημοτικού. Από τη Μυθολογία στην Ιστορία*, Εκδόσεις ΟΕΔΒ.
- Παλιά περιοδικά και άλλο έντυπο υλικό.
- Κλαδιά δέντρων, πέτρες, κοχύλια, κόκκαλα.

- Φύλλο Εργασίας «Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής - Οι καρτέλες των νεολιθικών ευρημάτων μπερδεύτηκαν!» (σ. 71-72).
- Φύλλο Εργασίας «Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής – Τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο;» (σ. 73-74).
- Κάρτες Εργασίας Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα; (σ. 10-15).
- Φάκελος Επιτευγμάτων.

Προετοιμασία

Εκπαιδευτικός και παιδιά μαζεύουμε και φέρνουμε στην τάξη από πριν παλιά περιοδικά, εφημερίδες, διαφημιστικά (θα τα αξιοποιήσουμε στην τάξη για να βρούμε εικόνες και φωτογραφίες αντικειμένων που χρησιμοποιούμε σήμερα και για να κάνουν συγκρίσεις με τα νεολιθικά), καθώς επίσης και κλαδιά δέντρων, πέτρες, κοχύλια, κόκκαλα για τη δημιουργία νεολιθικού εργαλείου στην τάξη (βλ. οδηγίες στο σχολικό βιβλίο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από το λίθο στον πηλό* (σ. 71)- και από το τετράδιο εργασιών *Ιστορία Γ' Δημοτικού. Από τη Μυθολογία στην Ιστορία* (σ. 41, εργασίες 3 και 4).

Δραστηριότητα προσανατολισμού

Μαζί με τα παιδιά, επαναφέρουμε (πολύ σύντομα) τα κύρια σημεία των προηγούμενων 2 μαθημάτων και τα συνδέουμε με το σημερινό μάθημα. Εξηγούμε ότι σήμερα θα ασχοληθούμε με την καθημερινή ζωή των ανθρώπων στη Νεολιθική Εποχή και θα διερευνήσουμε συγκεκριμένα *ποια τεχνολογία χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι τότε.*

Δραστηριότητα 1: Οι κάρτες των νεολιθικών ευρημάτων μπερδεύτηκαν

Τα παιδιά παρατηρούν φωτογραφίες νεολιθικών οικισμών από την Κύπρο (βλ. σχολικό βιβλίο ή/και παρουσίαση PowerPoint), όπως η Χοιροκοιτία, τα Νησιά (Πρωταράς) και η Σωτήρα, και παράλληλα τους εντοπίζουν στο χάρτη (σχολικό βιβλίο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από το λίθο στον πηλό, Τάξη Γ', Μέρος Α', σ. 67*).

Αναπαράσταση του νεολιθικού οικισμού της

Χοιροκοιτίας.

Πηγή: <http://www.google.com/imgres>

Νεολιθικός οικισμός Σωτήρας,

Πηγή: σχολικό βιβλίο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από το λίθο στον πηλό, Τάξη Γ', Μέρος Α', σ. 69.*

Νεολιθικός οικισμός στα Νησιά-Πρωταράς

Πηγή: «Η ιστορία του Κάβο Γκρέκο», εφημερίδα Πολίτης - Χρονικό, 2008.

Στη συνέχεια, τα παιδιά προβληματίζονται με το εξής σενάριο:

«Οι αρχαιολόγοι που έκαναν τις ανασκαφές σε διάφορους νεολιθικούς οικισμούς στην Κύπρο βρήκαν πολλά αντικείμενα (ευρήματα) που είχαν φτιαχτεί από νεολιθικούς ανθρώπους. Οι αρχαιολόγοι κατέγραψαν σε καρτέλες την περιγραφή, την προέλευση και τα υλικά κατασκευής του κάθε ευρήματος, όμως δυστυχώς έχουν μπερδέψει τις καρτέλες και τώρα δεν ταιριάζουν με τα ευρήματα! Μπορούμε μήπως εμείς να τους βοηθήσουμε να αντιστοιχήσουν τα ευρήματα με τις καρτέλες τους;».

Τα παιδιά μελετούν τα ευρήματα στο Φύλλο Εργασίας «Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής - Οι καρτέλες των νεολιθικών ευρημάτων μπερδεύτηκαν!» (σ. 71-72), σημειώνουν το καθένα τις επιλογές του ατομικά και στη συνέχεια τις συζητούν σε ομάδες. Έπειτα, με τη βοήθεια της παρουσίασης PowerPoint παρουσιάζουμε τις ορθές αντιστοιχίσεις και γίνεται αυτοδιόρθωση από τα παιδιά.

Δραστηριότητα 2: Μιμική και συζήτηση – Τι μπορούν να μας πουν τα ευρήματα;

Μιμική: Το κάθε παιδί επιλέγει ένα από τα ευρήματα και, χωρίς να αποκαλύψει ποιο έχει διαλέξει, παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο πιστεύει ότι το χρησιμοποιούσαν οι νεολιθικοί άνθρωποι. Τα άλλα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν ποιο αντικείμενο είναι.

Συζήτηση: Συζητούμε κάποιες γενικές παρατηρήσεις και συμπεράσματα στα οποία μπορούμε να οδηγηθούμε με βάση τα ευρήματα και τις πληροφορίες στο Φύλλο Εργασίας «Ωχ! Οι καρτέλες των νεολιθικών ευρημάτων μπερδεύτηκαν», αλλά και τις γνώσεις μας από προηγούμενα μαθήματα. Συγκεκριμένα, συζητούμε το τι μας λένε τα ευρήματα: π.χ. οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν το γουδί για να σπάσουν/αλέσουν σπόρους και να φτιάξουν ψωμί, τις πέτρινες αξίνες για να σκάσουν το χώμα, να φυτέψουν, να κόψουν δέντρα/ξύλα κ.λπ.

Τα παιδιά σκέφτονται πρώτα μόνα τους και μετά συζητούν με το παιδί που κάθεται δίπλα τους κατά πόσο αυτά τα τεκμήρια, σε συνδυασμό με τα ευρήματα της μόνιμης εγκατάστασης (βλ. «Πού, πώς και γιατί μετακινούνται οι άνθρωποι»), αποτελούν σημαντικές ενδείξεις για το ότι οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής καλλιεργούσαν τη γη. Για παράδειγμα, στο Φύλλο Εργασίας «Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής – Τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο» (σ. 73-74) ανακρίνουμε μαζί με τα παιδιά το απολίθωμα από κομμάτι υφάσματος – πιθανότητα από μαλλί προβάτου – και εξετάζουμε το τι μπορεί να μας πει για τους ανθρώπους της Νεολιθικής Εποχής. Τα παιδιά συζητούν κατά πόσο αυτό το τεκμήριο αποδεικνύει ότι οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής είχαν εξημερώσει ζώα από τα οποία – εκτός από το κρέας – έπαιρναν και το μαλλί για να υφάνουν ενδύματα. Επιπλέον τα πολλά δοχεία με προεξέχον στόμιο, είναι δυνατόν να φανερώνουν ότι εκτός από νερό, οι άνθρωποι μετέφεραν και άλλα υγρά – πιθανότατα γάλα.

Δραστηριότητα 3: Φτιάχνω εργαλεία όπως αυτά της Νεολιθικής Εποχής

Με τη βοήθεια των οδηγιών από το βιβλίο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από το λίθο στον πηλό, Τάξη Γ', Μέρος Α'* (σ. 71) και από το τετράδιο (σ. 41, οι εργασίες 3 και 4) http://www.pi-schools.gr/books/dimotiko/history_c/IST_C_DHM_BE.PDF τα παιδιά χρησιμοποιούν τα υλικά που έχουν φέρει στην τάξη για να φτιάξουν εργαλεία, παρόμοια με αυτά της Νεολιθικής Εποχής.

Δραστηριότητα 4: Τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο;

Μέσα από το υλικό που εκπαιδευτικός και παιδιά έχουμε φέρει στην τάξη (παλιά περιοδικά, εφημερίδες, διαφημιστικά κ.λπ.), τα παιδιά εντοπίζουν εικόνες, φωτογραφίες αντικειμένων που χρησιμοποιούμε σήμερα και μοιάζουν με τα νεολιθικά. Στη συνέχεια, τα παιδιά συμπληρώνουν το Φύλλο Εργασίας «Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής – Τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο» (σ. 73-74), στο οποίο σημειώνουν ή σχεδιάζουν ή κολλούν εικόνες σημερινών αντικειμένων που έχουν εντοπίσει.

Ανακεφαλαίωση – Επαναφορά κύριων σημείων

Το κάθε παιδί σημειώνει (πολύ σύντομα) στην ατομική του καρτέλα τρία ονόματα νεολιθικών εργαλείων και το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένα.

Επίσης, το κάθε παιδί συμπληρώνει τα νέα στοιχεία που εντόπισε στο σημερινό μάθημα στις Κάρτες Εργασίας *Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα;* (Πώς περνάμε τη μέρα μας; Νεολιθική εποχή) (σ. 10-15).

Αναστοχασμός παιδιού

Το κάθε παιδί επιλέγει να απαντήσει σε μια ή περισσότερες ερωτήσεις:

- Τι μου άρεσε πιο πολύ ή μου έκανε εντύπωση από αυτά που κάναμε σήμερα;
- Άλλαξαν οι ιδέες/γνώσεις μου με το σημερινό μάθημα; Γιατί;
- Συνεργάστηκα/συζήτησα αποτελεσματικά με άλλα παιδιά;
- Τηρήθηκαν οι αρχές του αμοιβαίου σεβασμού στον διάλογο;
- Πώς θα με βοηθήσουν αυτά που έμαθα σήμερα στην καθημερινή μου ζωή;
- Τι άλλο θέλω να μάθω; Τι θα ήθελα να εισηγηθώ στη/στον δασκάλα/ό μου;

Αναστοχασμός εκπαιδευτικού

- Πότε συμμετείχαν πιο ενεργά τα παιδιά;
- Τι πέτυχε κατά την άποψή μου; Τι δεν «δούλεψε» και γιατί;
- Ποιες περιοχές χρειάζονται βελτίωση; Πώς θα μπορούσαν να γίνουν;

Αξιολόγηση

Συντρέχουσα αξιολόγηση γίνεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος με την χρήση ποικίλων μέσων μέσα από την εργασία σε ομάδες, και μέσα από τη συζήτηση στην ολομέλεια. Τελική αξιολόγηση γίνεται μέσα από τη δραστηριότητα ανακεφαλαίωσης και επαναφοράς των κύριων σημείων· και μέσα από τη συμπλήρωση των Καρτών Εργασίας *Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα;*. Αυτό δεν σημαίνει ότι αναμένουμε από όλα τα παιδιά να ανταποκριθούν με τον ίδιο τρόπο, αλλά ότι τα ενθαρρύνουμε να τεκμηριώνουν τις απαντήσεις τους.

Διδακτική πρόταση 5: Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Ερώτημα-κλειδί

- Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής; Τι έτρωγαν και τι φορούσαν;

Πρόοδος από το προηγούμενο μάθημα

Τα παιδιά μεταφέρουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το προηγούμενο μάθημα («Ποια τεχνολογία (εργαλεία) χρησιμοποιούν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;»), για να απαντήσουν στο ερώτημα: «Πώς περνούν τη μέρα τους οι νεολιθικοί άνθρωποι;». Τεκμηριώνουν τις υποθέσεις τους και παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι μαθητές και μαθήτριες να:

- εντοπίζουν τεκμήρια για το πώς περνούσαν την μέρα τους οι νεολιθικοί άνθρωποι, μέσα από διάφορες πηγές (δεξιότητες).
- αναφέρουν τα κύρια χαρακτηριστικά της καθημερινής ζωής των ανθρώπων της Νεολιθικής Εποχής (γνώση περιεχομένου).
- κάνουν υποθέσεις για τις διατροφολογικές και ενδυματολογικές συνήθειες των ανθρώπων της Νεολιθικής Εποχής, βασισμένοι σε πηγές (γνώση περιεχομένου-δεξιότητες).
- εκφράζουν και συζητούν τα συμπεράσματά τους χρησιμοποιώντας το κατάλληλο λεξιλόγιο – τόσο το λεξιλόγιο διαβαθμισμένης βεβαιότητας όσο και λέξεις όπως: *τεκμήρια, υποθέσεις, αναπαραστάσεις* (δεξιότητες, έννοιες περιεχομένου).
- κάνουν συγκρίσεις ανάμεσα στις εποχές επιχειρηματολογώντας για τις επιλογές τους (δεξιότητες).
- χρησιμοποιούν τη σύμβαση της μιμικής για να παραστήσουν μια μέρα από τη ζωή των ανθρώπων της Χοιροκοιτίας.

Διδακτικό και μαθησιακό υλικό

- Αναρτημένο λεξιλόγιο διαβαθμισμένης βεβαιότητας σε καρτέλες: αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με....
- Διαδραστικός πίνακας· ή Η.Υ. και προβολέας για την παρουσίαση σε PowerPoint (φωτογραφικό και άλλο υλικό σχετικό με τις μετακινήσεις).
- Σχολικό βιβλίο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από το λίθο στον πηλό*, Τάξη Γ', Μέρος Α', Εκδόσεις ΥΑΠ, ΥΠΠ Κύπρου.
- Ατομική πλαστικοποιημένη καρτέλα (μικρός πίνακας), μαρκαδόροι νερού και σφουγγαράκι.
- Φύλλο Εργασίας «Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι στη Νεολιθική Εποχή; Τι έτρωγαν και τι φορούσαν; - Ανακρίνω τα ευρήματα» (σ. 75-76).
- Κάρτες Εργασίας Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα;.
- Φάκελος Επιτευγμάτων.

Δραστηριότητα προσανατολισμού

Τα παιδιά εισηγούνται τρόπους με τους οποίους μπορούν οι αρχαιολόγοι να εξερευνήσουν το θέμα της καθημερινής ζωής των νεολιθικών ανθρώπων – και συγκριμένα το τι έτρωγαν και το τι φορούσαν. Το κάθε παιδί σημειώνει τις σκέψεις του στην ατομική του καρτέλα και στη συνέχεια μοιράζεται τις ιδέες του με τα παιδιά που κάθονται δίπλα του. Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να εκφράσουν τις διαφορές απόψεις τους με επιχειρήματα, ενώ αποφεύγουμε τις δικές μας παρεμβάσεις/διορθώσεις.

Δραστηριότητα 1: Πώς άραγε περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι στη Νεολιθική Εποχή; Τι μπορούμε να υποθέσουμε με βάση τα τεχνουργήματα που βρέθηκαν;

Τα παιδιά παρατηρούν νεολιθικά ευρήματα από την Ελλάδα στο Φύλλο Εργασίας «Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής; Τι έτρωγαν και τι φορούσαν; - Ανακρίνω τα ευρήματα» (σ. 75-76). Τα παιδιά:

- καταγράφουν τις ενέργειες/δραστηριότητες (με ρήματα σε παρατατικό χρόνο) των νεολιθικών ανθρώπων που χρησιμοποιούσαν τα διάφορα αντικείμενα που παρουσιάζονται·
- κάνουν υποθέσεις για το είδος της τροφής και του ρουχισμού των νεολιθικών ανθρώπων, βασισμένοι στα τεκμήρια που προκύπτουν από τα ευρήματα-πηγές.

Έχοντας στο μυαλό το κεντρικό Ερώτημα-κλειδί της ενότητας («Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής»), το κάθε παιδί παρατηρεί τις εικόνες, σκέφτεται και σημειώνει τις απαντήσεις του στο Φύλλο Εργασίας. Έπειτα συγκρίνει και συζητά τις απαντήσεις του με το παιδί που κάθεται δίπλα του. Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης.

Δραστηριότητα 2: «Μια μέρα σε ένα νεολιθικό οικισμό της Κύπρου» - Τεκμήρια και αναπαραστάσεις

Τα παιδιά προχωρούν σε μια γρήγορη εξέταση των σελίδων 53-57 στο σχολικό βιβλίο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από το λίθο στον πηλό*. Τονίζουμε ότι οι εικόνες δεν είναι φωτογραφίες, αλλά σκίτσα που παρουσιάζουν τον τρόπο με τον οποίο η συγκεκριμένη σκιτσογράφος επέλεξε να ερμηνεύσει τα τεκμήρια (πληροφορίες) για τον νεολιθικό οικισμό της Χοιροκοιτίας στην Κύπρο. Τα παιδιά σκέφτονται πιθανά τεκμήρια στα οποία πιθανόν να στηρίχτηκε η σκιτσογράφος για να σχεδιάσει:

- τα ρούχα των κατοίκων της Χοιροκοιτίας (π.χ. απολιθώματα υφασμάτων, δερμάτων)·
- τα εργαλεία των κατοίκων της Χοιροκοιτίας (π.χ. λίθινα ή κοκάλινα αγγεία)·
- τα εξημερωμένα ζώα των κατοίκων της Χοιροκοιτίας (π.χ. οστά ζώων κοντά στον οικισμό).

Αφού εργαστούν πρώτα ατομικά, τα παιδιά μοιράζονται τις σκέψεις τους με το παιδί που κάθεται δίπλα τους και στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός συντονίζει την ανταλλαγή απόψεων στην ολομέλεια της τάξης. Έμφαση δίνεται στο να αντλήσουν τα παιδιά επιχειρήματα από ευρήματα που συνάντησαν στις δραστηριότητες τόσο του σημερινού όσο και προηγούμενων μαθημάτων.

Δραστηριότητα 3: Τι κάνει η οικογένειά μου για να έχει τροφή και ενδύματα (ρούχα); Τι έκανε μια οικογένεια στη Χοιροκοιτία για να έχει τροφή και ενδύματα;

«Ας εξετάσουμε τώρα το κεντρικό μας ερώτημα-κλειδί σχετικά με την τροφή και την ένδυση. Ας σκεφτούμε πρώτα τι κάνει η οικογένεια του καθενός και της καθεμιάς μας σήμερα για να εξασφαλίσει τροφή και ενδύματα». Τα παιδιά περιγράφουν στο παιδί που κάθεται δίπλα τους

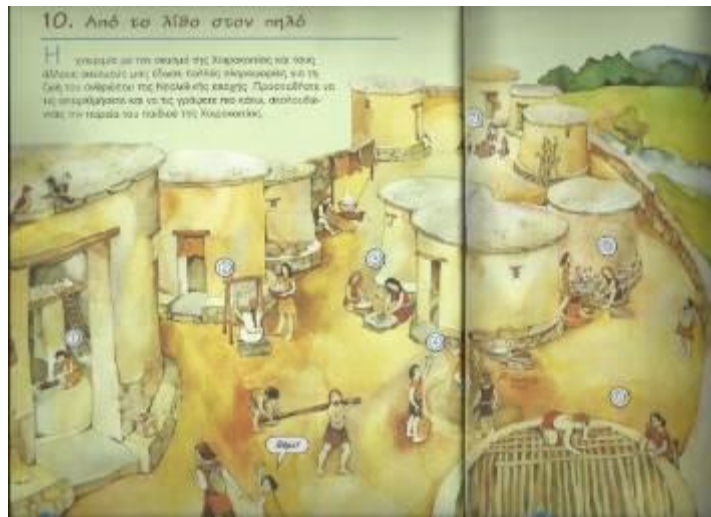
τις ενέργειές που κάνει η οικογένειά τους και – αν υπάρχει χρόνος – τις καταγράφουν στο τετράδιό τους. Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας το λεξιλόγιο διαβαθμισμένης βεβαιότητας, τα παιδιά γράφουν «τι έκανε μια οικογένεια στη Χοιροκοιτία για να έχει τροφή και ενδύματα». Οι απαντήσεις των παιδιών παρουσιάζονται στην ολομέλεια.

Δραστηριότητα 4: Θεατρική αγωγή - «Μια μέρα σε ένα νεολιθικό οικισμό»

«Μια μέρα σε ένα νεολιθικό χωριό! Πάμε τώρα να δούμε μια άλλη αναπαράσταση του νεολιθικού οικισμού της Χοιροκοιτίας στο σχολικό βιβλίο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από το λίθο στον πηλό* (σ. 72-73).

Συζητούμε με τα παιδιά το σκίτσο και τον τρόπο με τον οποίο η συγκεκριμένη σκιτσογράφος επέλεξε να ερμηνεύσει τα τεκμήρια σχετικά με τον οικισμό της Χοιροκοιτίας.

Τα παιδιά εντοπίζουν στο σκίτσο επιπρόσθετες πληροφορίες για τις ασχολίες των κατοίκων της νεολιθικής Χοιροκοιτίας. Το κάθε παιδί σημειώνει τις ασχολίες που εντοπίζει στο βιβλίο του (σ. 72-73), προσθέτοντας τις πληροφορίες που ήδη γνωρίζει, αλλά και τις νέες που θα εντοπίσει με τη βοήθεια του σκίτσου. Στη συνέχεια, το κάθε παιδί συγκρίνει τις απαντήσεις του με το παιδί που κάθεται δίπλα του και μαζί συναποφασίζουν τι θα ανακοινώσουν στην ολομέλεια.

Μιμική: Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. «Ελάτε να σκεφτούμε τις ασχολίες που έχουμε να κάνουμε στο νεολιθικό οικισμό μας, με βάση τα όσα μάθαμε μέχρι τώρα». Τα παιδιά οργανώνονται σε ομάδες 3-4 ατόμων και η κάθε ομάδα συζητά και αποφασίζει την ασχολία με την οποία θα εργαστεί. Η κάθε ομάδα βρίσκει 3 κινήσεις με τις οποίες θα παρουσιάζει στην τάξη τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αυτή η ασχολία (π.χ. κυνήγι) και τις οποίες θα επαναλαμβάνει. Προαιρετικά, η κάθε κίνηση μπορεί να συνοδεύεται και από ήχο.

Παράσταση: Κάθε φορά που ο/η εκπαιδευτικός πλησιάζει την κάθε ομάδα, αυτή ζωντανεύει τη σκηνή της, ενώ όταν απομακρύνεται, η ομάδα σταματά. Ο/η εκπαιδευτικός συνδέει τις παρουσιάσεις των παιδιών με κάποιες πληροφορίες.

Ανακεφαλαίωση – Επαναφορά κύριων σημείων

Το κάθε παιδί καταγράφει στην ατομική του καρτέλα:

- δύο καθημερινές ασχολίες των νεολιθικών ανθρώπων·
- δύο είδη διατροφής των νεολιθικών ανθρώπων·
- δύο υλικά που χρησιμοποιούσαν για σκοπούς ένδυσης οι νεολιθικοί άνθρωποι.

Επίσης, θέτουμε το ερώτημα «Τι έχετε να προσθέσετε στο βιβλιαράκι που θεωρείτε σημαντικό ή/και ενδιαφέρον;». Το κάθε παιδί συμπληρώνει τα νέα στοιχεία που ανακάλυψε κατά τη διάρκεια του μαθήματος στις Κάρτες Εργασίας *Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα;* (Πώς περνάμε τη μέρα μας, Νεολιθική Εποχή, σ. 10-15). Βεβαιωνόμαστε ότι τα παιδιά μπορούν να το κάνουν αυτό με αναφορά σε συγκεκριμένα παραδείγματα από τα όσα προηγήθηκαν, ελέγχοντας έτσι κατά πόσο οι στόχοι του μαθήματός μας επιτεύχθηκαν.

Αναστοχασμός παιδιού

Το κάθε παιδί επιλέγει να απαντήσει σε μια ή περισσότερες ερωτήσεις:

- Τι μου άρεσε πιο πολύ ή μου έκανε εντύπωση από αυτά που κάναμε σήμερα;
- Άλλαξαν οι ιδέες/γνώσεις μου με το σημερινό μάθημα; Γιατί;
- Συνεργάστηκα/συζήτησα αποτελεσματικά με άλλα παιδιά;
- Τηρήθηκαν οι αρχές του αμοιβαίου σεβασμού στον διάλογο;
- Πώς θα με βοηθήσουν αυτά που έμαθα σήμερα στην καθημερινή μου ζωή;
- Τι άλλο θέλω να μάθω; Τι θα ήθελα να εισηγηθώ στη/στον δασκάλα/ό μου;

Αναστοχασμός εκπαιδευτικού

- Πότε συμμετείχαν πιο ενεργά τα παιδιά;
- Τι πέτυχε κατά την άποψή μου; Τι δεν «δούλεψε» και γιατί;
- Ποιες περιοχές χρειάζονται βελτίωση; Πώς θα μπορούσαν να γίνουν;

Αξιολόγηση

Συντρέχουσα αξιολόγηση γίνεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος με την χρήση ποικίλων μέσων μέσα από την εργασία σε ομάδες, και μέσα από τη συζήτηση στην ολομέλεια. Τελική αξιολόγηση γίνεται μέσα από τη δραστηριότητα ανακεφαλαίωσης και επαναφοράς των κύριων σημείων· και μέσα από τη συμπλήρωση των Καρτών Εργασίας *Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα*. Αυτό δεν σημαίνει ότι αναμένουμε από όλα τα παιδιά να ανταποκριθούν με τον ίδιο τρόπο, αλλά ότι τα ενθαρρύνουμε να τεκμηριώνουν τις απαντήσεις τους.